

МІФОПОЕТИКА ХУДОЖНЬОГО ТВОРУ

УДК 821.161.2-1.09Є.Маланюк:7.046:321(447)

“Створити привабливо прекрасну Легенду України”: завдання державотворчої міфології у візії Євгена Маланюка

Микола КРУПАЧ

Кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури імені академіка Михайла Возняка Львівського національного університету імені Івана Франка 79000, м. Львів, вул. Університетська, 1
E-mail: mukolakrupach@ukr.net

У статті розглянуто висловлений у 1923 р. заклик Є. Маланюка до українських митців творити нову “Легенду” (міф) України, який би синтезував та пропагував краці надбання української державності періоду Київської Русі та козацьких часів. Також проаналізовано засоби художньої реалізації такого міфу в одному з ранніх та мало-відомих віршів письменника. Акцентовано увагу на ієратичному стилі митця, який зумовлює використання у його поезіях низки образів, ремінісценцій, алюзій, цитат, запозичених із Біблії, міфології й інших джерел вітчизняної чи світової історії, літератури, фольклору, а також передбачає свідоме намагання “зістарити” власний твір шляхом залучення до нього архаїчної лексики, яку критики сприймають часом за русизми, полонізми тощо. На думку дослідника, пафосно-творчі “ідеї” письменника не розійшлися з його реальними “діями”. І хоч Маланюк-воїн програв у битвах 1917–1921 років, і його поетична мрія про державний суверенітет України тоді так і не збулася, однак мілітарні “ідеї” української незалежності він трансформував у творчі “дії”, продукуючи у власних текстах, зокрема, і державницьку міфологію, яка не втратила своєї актуальності й сьогодні.

Ключові слова: Є. Маланюк, Легенда України, міф, державна ідея, ієратичний пафос, архаїчна лексика.

Євген Маланюк, на жаль, не залишив у своїй творчій спадщині системних роздумів про значення національної міфології та фольклору, зокрема, для пропагування державницьких ідей поневолених народів, а також для творення модерної поезії, що, в його розумінні, як і Шевченкова, мала б бути “**органічно національною**”¹, навіть коли поет у “своїх творах ні разу не написав слова “Україна” [8, с. 50]. Лише така поезія, на думку Є. Маланюка, може утверджувати українську духовність у культурно-світоглядній палітрі народів світу. Після Другої світової війни на зібранні МУРу з ідеєю впровадження в українську еміграційну літературу начебто “**нового**” “**органічного національного стилю**”, обіцяючи, що “це буде світовий тріумф”, виступив Ю. Шевельов [17, с. 59]. Однак, порівняльний аналіз його мистецьких ідей із Маланюковими – це тема окремого дослідження.

Щодо Є. Маланюка, то з-поміж рядків поетичних і прозових текстів, немовби в “палімпсесті”, усе ж проглядають його глибинні зацікавлення та знання національного фольклору. А здобутками міфології, знаємо, Є. Маланюк не тільки користу-

¹ Тут і далі виокремлення, позначені жирним шрифтом, належать авторові статті, а підкреслення – авторові цитованого тексту.

вався у власних текстах, але й безпосередньо примножував їх (варто хоча б згадати його ідеї-міфи “степової Еллади” та “залізного Риму”), закликаючи приєднуватися до цієї праці всіх українських митців, яким не байдужа проблема національного суверенітету власного народу.

Так, ще 1923 р., коли тільки зароджувалася українська еміграційна література, Є. Маланюк у програмовій статті зі спонукальною назвою “Ідеї й дії” констатував: “Ні військо, ні фінанси, ні політику не можна вважати за чинників, що цілковито забезпечують самостійність держави. Кордони, економічна діяльність, промисловість і торгівля – суть лише рамки, в яких проходить дійсне живе життя. А цим дійсним життям є **внутрішнє життя національної культури**, життя **ідей** безсмертних і вічних (а ідей мистецтва в першу чергу), бо хід історичних подій, війни, перемоги й поразки, розквіти й упадкі держав і народів, ціла рухлива маса історії є лише – **матеріалізацією** тих чи інших ідей” [9, с. 36]. Далі, проаналізувавши міфологічну травестію політичних ідей, зокрема, в Німеччині, Італії, Росії, Є. Маланюк зосередив увагу на творчості Т. Шевченка та прийшов до висновку, що без його “вогненного, натхненного, могутнього слова” “трудно уявити собі українську національну революцію 1917–20 років” [9, с. 38].

Згодом Є. Маланюк назве національно-державницькі ідеї-візії Т. Шевченка “сліпучим мітом своєї [Шевченкової – М. К.] України” [13, с. 43]. А тоді, 1923 р., під час дискусії щодо “нових шляхів” розвитку української літератури, кажучи “про слово, що автоматично – чудесно втілюється в діло, про слово – напруження тетиви, **слово – зброю**, про те слово, що Шевченко поставив „на сторожі” Нації”, Є. Маланюк озвучив власне бачення першочергових завдань українського мистецтва, які, видається, не втратили своєї актуальності й сьогодні. Зокрема, він писав: “Перед українським мистецтвом стоїть не менш величне дальше завдання: вдихнути душу національній культурі, створити привабливо прекрасну Легенду України, запалити Народ Український свяченим вогнем національної релігії, впоїти, одухотворити Черномзем могутньою Ідеєю, натхнути його жадобою національного життя” [9, с. 40]. У подальших писаннях в аналогічному контексті замість слова “легенда” письменник уживатиме більш модернізований термін “міф”.

Тож Маланюкове твердження цілком можна сприймати як заклик творити модерний “міф” України. Однак, вибудовувати його потрібно не з руйнування історичного минулого, як закликали ліві політичні об’єднання (згадаймо хоча б російський варіант “Інтернаціоналу”, де лунали гасла доценту розрушити старий світ та побудувати якийсь зовсім новий), а навпаки. На думку письменника, “мистецтво українське в першу чергу мусить показати народові затемнену його історію, видобути її з-під румовищ ворожої брехні, викликати її, як **сліпучо-прекрасний привид з просторів століть**”. І лише, вважає Є. Маланюк, “коли нині „несвідомі” маси побачать **воскреслі** постаті героїчно-могутнього минулого, коли перед їх зачарованими очима проллється червоне золото Княжої Доби, загоряться зоряні заграви візантійських мозаїк, підведеться могутній привид Володимира Великого на злотобаннім тлі стольного Києва, Києва – „матері городів руських”, Києва – дійсно III Рима”, то тоді ця українська людність без усіляких проросійсько-лівих лозунгів та “відозв” – “стане дійсно і вже назавжди свідомою” [9, с. 40].

Аби виконати поставлене перед мистецтвом політичне завдання творення ідеї-міфу нової України, Є. Маланюк закликає передусім “звернути свої почуття до джерел нашої державної традиції – могутньої Руси-України”, щоб “напруженням генія розірвать **етнографічні** кайдани” російської імперії, “вирвать з напівмертвих рук поваленого Північного Кольоса ідею III Рима-Славії і воздвигнути її злото-синім прапором над містом Св. Софії”, зробивши таким чином “ворога – „**етнографічною** масою”, „малоукраїнцями”, „нездібним до самостійности людом” та обернувши “великій рускій язык” в „мужіцкое наречіє” [9, с. 40].

У результаті таких ідеологічно-політичних метаморфоз, які насправді є всього лише руйнуванням російських шовіністично-імперських лжеміфів, штучно створених на підмурках дійсної української історії, можна буде “покласти перші підвалини Могутньої Слов’янської Східно-Європейської Держави – України”, “через провалля історії з’єднати сучасну добу з добою Мазепи і продовжити його діло вже з міцною певністю в перемозі”. Бо, на думку Є. Маланюка, це лише “каприз Історії”, що на Московщині з’явився Петро I і вирвав з старечих рук Мазепи цю ідею – великої слав’янської держави на сході Європи”. Отож письменник резюмує: “Не будь цього – сьогодні б за самостійність боролись би не ми, а „сепаратисти”-Москалі, і не нам, а „меншості” московській ми ласкаво офірували б „автономію” чи „федерацію” [9, с. 40–41].

На жаль, подальший перебіг історичних подій в Україні, де запанували кремлівські масові терори та голодомори, змусив Є. Маланюка, поряд із “привабливою прекрасною Легендою України” (отою “Ладою”, “ясною Весною”, “ясною державою” та іншими образами Батьківщини), створювати й миршаві її абрис-міфи, у яких вона поставала у вигляді “зрадливої бранки, гетери, божевільної блудниці, плоті відданої темним грозам” [5, с. 86] тощо. За це поета звинувачували дуже часто в “блудності” та інших “гріхах” перед Україною, навіть намагалися, начебто апелюючи до позиції Т. Шевченка, виставити його поза її “межі”, бо, мовляв, він не може “прийняти її таку, як вона є” [17, с. 72].

Та для Є. Маланюка, як, певно, для будь-якого тверезо мислячого українця, окупована Батьківщина не могла поставати у привабливому образі. Поет не міг звеличувати ту начебто “нову Україну”, котра після кривавого придушення національно-визвольної боротьби 1917–1921 років постала замість УНР, прибравши чужинське для нього наймення – УєСеСеР. Урешті, деяким критикам поета варто було розуміти, що якби Є. Маланюк зображав окуповану Вітчизну (чи як він писав – “Вітчину”) у “привабливо прекрасних” абрисах, то таким чином він уподібнився б до тих митців, що вирішили “й собі поцілувати пантофлю Папи” [16, с. 98], правда, новомосковського – Леніна-Сталіна. Також поета можна було б звинувачувати й у пролитті крові тих жертв тоталітарного режиму, що, начебто під його впливом, повірили в “привабливо прекрасну” утопію “совєтської України” та повернулися з еміграції на рідну землю, де переважно стали жертвами червоного терору або ж якимось “загубилися” безслідно в новій російській імперії. З цього приводу можна згадати хоча б трагічні долі М. Вороного, К. Поліщука чи А. Павлюка, А. Падоліста (Варавина) та багатьох інших емігрантів.

Тож, услід за Т. Шевченком, у творчих візіях Є. Маланюка поставали обриси “його” держави: у майбутньому, як і колись у далекому минулому, справді вільної України. Зокрема отої, “як древнє”, міфічної та гордої “Діви-Обиди”, одягненої в “панцир з міді”, що “замінить лахи й ганчірки” окупаційних режимів [10, с. 227]. І віртуальним боям за неї він присвятив значну частину своєї творчості, ставши в українській літературі фактично єдиним поетом, що має власну історіософічну концепцію візії України, яку, без зайвих претензій на фундаментальність, скромно називав “мітом”. Однак беззаперечно вірив, що його “жар спалне колись ударом / І в дійсність обернеться міг” [11, с. 149]. Згодом так і сталося.

Однак, очевидно, не варто ні Шевченків, ні Маланюків “міти України” нав’язливо порівнювати лише з вибірковою історичною реальністю, аби таким чином обов’язково відшукувати в них ознаки “утопічності”. Радше у таких державотворчих міфах потрібно більше звертати увагу на “когерентність реального та віртуального”, яку вбачає Р. Крохмальний, зокрема, у текстах Т. Шевченка [4, с. 39]. Для їх всебічного розуміння вартувало б також застосовувати, за окресленням Ю. Горблянього, й отої “фольклорний код літературознавчих студій Івана Денисюка”, “однією з методологічних засад наукового мислення” котрого “було інтерпретування генезису та змістово-поетикальної специфіки авторських текстів

за допомогою фольклорного фактажу, витлумачення поетики художнього твору через дешифрування ремінісценцій, алюзій, цитацій народнопоетичної словесності” [2, с. 19].

Водночас, наголошує Т. Салига, Є. Маланюк, як і Т. Шевченко, “свій громадянський і мистецько-творчий світогляд формував на історико-пізнавальному досвіді рідного народу, на тих найскладніших і найгероїчніших перипетіях, що залишалися непроминальними в глибокій і сивій давнині, на славних долях князів і гетьманів” [14, с. 228]. Тож, як влучно зауважив Я. Гарасим, “перебувати у світі Маланюкової поезії та есеїстики – це ніби знаходитися на форумі, на який зійшлися любоводри різних часів і епох” [1, с. 30]. Продовжуючи сказане, певно, можна було б цей “форум”, за Т. Шевченком, назвати віртуальним зібранням “І мертвих, і живих, і ненарождених” і “в Україні, і не в Україні”.

Якщо проаналізувати доробок Є. Маланюка, то “викликання” того “привиду” історії України (по суті – її міфологізація) з “просторів” минулих століть у його текстах відбувалося різними творчими засобами. За спостереженням Ю. Клена, Є. Маланюк “одяг свою творчість у форму поетичної **травестії**”. Такий “цікавий спосіб” “дав йому змогу своєрідно **архаїзувати** мову, підносячи її на височінь **ієратичного патосу**”. Відповідно “ієратичність стилю зумовлює собою” використання у творчості Є. Маланюка низки образів, що запозичені з Біблії (“буря Апокаліпси”, “пломена з Синаю”, архангел з мечем, Христос), міфології (Перун, Дажбог, Лада, Аполлон, Ніке з Самотраки) та інших джерел як вітчизняної, так і світової історії й літератури, зокрема й фольклору. Ю. Клен також зауважив, що ієратичність стилю продукує “своєрідно модернізовану архаїзацію” поетичних виразів Є. Маланюка [3, с. 575–576], яка споріднює їх із культово-обрядовими та фольклорно-літературними джерелами різних періодів історії. Поет також свідомо намагався немовби “зістарити” власний текст, зокрема, залучаючи до нього й архаїчну лексику, яку, між іншим, в окремих випадках критики сприймають часом за русизми, полонізми тощо.

Яскравим прикладом ієратичного стилю, який інкорпорує в собі й модернізовану архаїзацію поетичних зворотів, може служити один із перших відомих на сьогодні віршів Є. Маланюка, що має назву “Вітчизні”. Його вдалося віднайти в рукописному журналі “Тернистий шлях”, що виходив у Петрокові. Твір був опублікований ще в березні 1921 р., але не увійшов до жодної з поетових збірок. Однак, він певним чином унікальний. І не тільки тому, що належить до ранніх творів поета, написаних українською мовою ще, очевидно, в дореволюційний період. Важливіше те, що в ньому викладена творчо-мілітарна програма ідейно-життєвої позиції молодого Є. Маланюка, що більш ширше озвучена й у пізнішій статті “Ідеї й дії”. Врешті, твір є поетично-ієратичною “клятвою” (“обітницею”) молодого Є. Маланюка на вірність Україні, яку він не зрадить усе своє життя.

Оскільки вірш “Вітчизні” маловідомий (а той зовсім не знаний) не тільки пересічному читачеві, але й для маланюкознавців, процитуємо його повністю:

Я долею призначений Тобі,
Як той чернець, прийнявши обітницю,
Щоб в грізний час святої боротьби
За Тебе піснею Господу молитись.

Палких думок не стримає скуфья,
Під рясою кольчугу не сховаю,
Бо вдарить час – на бій піду і я,
Щоб захистить покой святому краю.

Бо вдарить час, коли палає гнів,
Коли молитв і пісен вже не треба,
Коли туга копитом збитих нив
Й вогонь пожеж – самі кричать до неба [7, с. 21].

Навіть пересічний читач поетичних творів Є. Маланюка зауважить різкий контраст абрисів України у вірші "Вітчизні" та в його пізніших текстах, зокрема, в "Діві-Обиді" та "Псалмах степу", яку пристрасно критикували багато літературознавців. У ранній поезії Батьківщина постає ще в окресленні "святого краю". А слово "Україна" в ньому не вжито жодного разу. І коли б не назва твору, то читач міг би навіть сприйняти твір як своєрідну лицарську "клятву" коханій, яку "поет-священнослужитель" присягає захистити в часи нападу ворога на рідний край. Подібні випадки хибної інтерпретації інтимної лірики Є. Маланюка трапляються досить часто. А в його окремих творах надзвичайно важко, а то й фактично неможливо здійснити однозначну ідентифікацію жіночих образів. Інтерпретатор губиться між розрізненням абрисів персоніфікованої України та конкретної дівчини чи жінки, зображеної в тексті. Утім, потрібно відзначити, що поет, певно, деколи свідомо творив своєрідну аплікацію реальних жіночих типажів із динамічно-віртуальними абрисами України, що призводило до своєрідної "невловимості" таких образів. Подібними засобами, очевидно, Є. Маланюк також "викликав" й отой "сліпучо-прекрасний привид" історії України "з просторів століть", що пропагований у статті "Ідеї й дії".

Вірш "Вітчизні" водночас засвідчує, що "модернізовану архаїзацію" поетичних виразів Є. Маланюк здійснював кількома засобами. Наприклад, він використав застарілі словоформи лексеми "пісня" ("пісней", "пісен"), яка активно використовувалася в попередньому періоді української історії, зокрема й у літературі, окреслюючи навіть жанр низки поетичних творів (наприклад, в осучасненому правописному варіанті - "Піснь світова", "Піснь свіцька" Івана Пашковського та інших авторів, у тому числі й невідомих; "Сад божественних пісней" Г. Сковороди тощо). Водночас архаїчна словоформа цієї лексеми використана й у тексті Павла Чубинського "Ще не вмерла Україна" ("Ще ся волі в Україні **піснь** гучна розляже"), який уже в передреволюційний період став одним із провідних серед **пісень-гімнів**, що спонукали українців до боротьби за державну незалежність.

Цікаво, що у вірші ліричний суб'єкт постає одночасно у трьох метафорично-трагедійних іпостасях - поета, священнослужителя ("ченця") та майбутнього воїна. У своїй триєдності він (а з ним і автор) по суті дає поетично-публічну "обітницю" вірності персоніфікованій Вітчизні, про що свідчить вживання великої літери в написанні загальної назви, зокрема, у словоформі особового займенника "ти". Однак, заприсягає (шлюбє) настільки щиро й пристрасно, що його клятва нагадує "лицарське" освідчення в коханні.

Якщо зосередити увагу на часово-просторових координатах віртуального буття ліричного суб'єкта, то маємо визнати, що він орієнтовно перебуває десь у Середньовіччі. Згадка про "скуфью" (скуфію - "гостроверху шапку з чорного або фіолетового оксамиту у православного духовенства, монахів") начебто дещо звужує хронотопні межі твору до території та часів поширення християнства, зокрема православ'я. А зображена у вірші "кольчуга" та ймовірний напад на "святий край" (зрозуміло - християнський), "Коли **тута копитом збитих нив / Й вогонь пожеж - самі кричать до неба**", мимоволі наштовхує реципієнта, гортаючи в пам'яті сторінки української історії, пригадати про напади на Київську Русь монголо-татар та інших кочових (передусім азійських) племен, що, як іновірці, руйнували також і християнські **святині**.

Що більше згадана в поезії "**тута нив**", що "**кричать до неба**", асоціативно викликає в пам'яті реципієнта окремі висловлювання та образи зі "Слова про похід Ігорів". Згадаймо, як там "застогнав" "**Київ тугою**", як "**тоска розлилася**" та "**печаль жирна тече**" посеред "Руської землі". Урешті, як "молиться" та фактично "**кричать до неба**" Ярославна. Та й "**вогню пожеж**", що "розпалили", наприклад, Карна та Жля, у цьому давньому творі також достатньо [15, с. 27, 49-51].

Проте, згадані "**копитом збиті ниви**" у знавця українського фольклору явно асоціюються з відповідним фрагментом народної пісні "Ой у полі жито **копитами**

збито", невдози цитацію початкових рядків якої Є. Маланюк використав, зокрема, і для найменування свого поетичного циклу [10, с. 67–69]. За змістом, пісню "Ой у полі жито копитами збито", очевидно, можна зарахувати до так званих "козацьких пісень". Отож використана з неї дещо модернізована ремінісценція явно розширює часово-просторові координати Маланюкового тексту, в'яжучи в єдине ціле події української історії часів Київської Русі, козащини та передодня української національно-визвольної боротьби 1917–1921 років.

Водночас повідана в народній пісні історія про смерть козака, яка немовби "від-різана" текстовими "рубіконами" вірша Є. Маланюка, але асоціативно відтворена в пам'яті інтелектуального читача, явно посилює волонтаристичні риси ліричного суб'єкта, що попри загрозу, а то й неминучість смерті готовий узяти участь у майбутній битві за волю України. У творі "поет-чернець" не галасує пафосно про свої патріотичні почуття до "Вітчизни", а оповідає про них, як про щось само собою зрозуміле. Він готовий до чину, як були готові до нього і його предки, зокрема, воїни-русичі та козаки. Ліричний суб'єкт із такою рішучістю ладен ринути в бій, немовби саме від нього залежала не тільки майбутня доля України, але й усього християнського, зокрема європейського, світу. Він наче нагадує когось із билинних руських богатирів. Водночас ліричний герой чимось близький, скажімо, і до Петра Могили або ж полковника Шрама з "Чорної ради" П. Куліша, а то й до середньовічного рицаря, що збирається в черговий христовий похід проти ворогів своєї віри.

Правда, в образі ліричного суб'єкта можна узріти й певні пацифістські риси (зокрема, "ченця"). Згадками про "Господа", "молитви", "обітницю", "скуфію" та "рясу" ліричний суб'єкт явно підкреслює власну миролюбну сутність. За описами у творі, його можна навіть охарактеризувати як "поета", що перебуває в статусі якогось "цивільного ченця". Він немовби ще хоче вимолити для своєї Вітчизни так бажаний "покой" ("мир, примирення, мирне життя, згоду"), про який, згадаймо, писав й Іван Мазепа у своїй "Думі ілі пісні" ("Всі **покою** щире прагнуть...") [6, с. 27]. Є. Маланюк знав та навіть цитував у одній із таборових статей увесь, за його означенням, "вірш" гетьмана, називаючи його "планом цілої політики", "геніально символічним" "експозе" І. Мазепи, висловленим у "поетичній формі" та актуальним, зокрема, й у ХХ ст. [12, с. 10–11].

Тож маємо підстави припускати, що вжита у поезії "Вітчизні" лексема "покой" аж ніяк не є русизмом, як це видається на перший погляд; вона свідомо запозичена передусім, так би мовити, із "словникового запасу" саме гетьмана І. Мазепи, а загалом, поряд з іншими аналогічними засобами, служить для архаїзації Маланюкового тексту з метою розширення часово-просторової візії. Ще більше до такого переконання схиляють й інші фрагменти тексту гетьмана, які немов знаходять своє відображення у вірші "Вітчизні". Наприклад, де І. Мазепа каже, що Україну "огнем, мечем **руйнують**", однак признається: "Я сам, бідний, не здолаю. / Хіба тільки **заволаю**". Та, зрештою, приходиться до остаточного висновку: "Же през **шаблю** маєм права" [6, с. 29–30; 12, с. 11]. Тож, немовби почувши голоси з далекого минулого, із іще княжих та козацьких часів, ліричний суб'єкт поезії "Вітчизні" готовий також змінити "рясу" "поета-священнослужителя" на "кольчугу" воїна, аби знову захистити "святий край" від неминучого наступу нових ворогів.

У підсумку ліричний герой вірша "Вітчизні" презентує контурно-міфологізований силует "вічного" воїна-добровольця, який готовий у скрутний для Вітчизни час вступити в бій за неї, бо їхні "долі" нероздільні. Водночас ієратичний пафос твору вражає своєю оригінальністю. Ліричний суб'єкт сам здійснює обряди власної посвяти і в "ченці", і у воїні, але відбуваються вони немовби на отому віртуальному "форумі" "І мертвих, і живих, і ненароджених", ледь помітні абриси якого "сліпучо-прекрасним привидом з просторів століть" проглядають, зокрема, й "через дешифрування ремінісценцій, алюзій, цитацій" народнопоетичних та літературних

джерел, асоціативно розширюючи часово-просторові рамки тексту та надаючи йому контурно-міфологічних ознак.

Є. Маланюк у вірші “створює привабливо прекрасну Легенду України” так майстерно, що реципієнт попервах може й не зауважити її абрису. Вона прихована в інтертекстуальних глибинах. Бо, справді, якою ж “привабливою” та “сліпучо-прекрасною” має бути та Україна, аби юнак, наділяючи її божественно-святими рисами, був готовий так беззастережно офірувати для неї навіть своє життя? Як черниці, приймаючи обітницю, символічно стають “нареченими” Христа, так і ліричний суб’єкт вірша, даючи клятву Вітчизні, немовби також готовий взяти з нею ієратичний “шлюб”.

А головне, коли “вдарив час” “святої боротьби”, Є. Маланюк справді “не сховав під рясою кольчугу”, а добровільно “пішов на бій”, “щоб захистити покой святому краю”. Його пафосно-творчі “ідеї” не розійшлися з реальними “діями”. Маланюк-воїн програв у битвах 1917-1921 років, його поетична мрія про державний суверенітет України тоді так і не збулася. Однак мілітарні “ідеї” української незалежності він трансформував у творчі “дії”, продукуючи у власних текстах, зокрема, і державницьку міфологію, яка не втратила своєї актуальності й сьогодні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гарасим Я. Соло в дуєті / Ярослав Гарасим // Салига Т. “...І той вогонь, що не згаса...” Маланюк-кознавчі студії: монографія / передм. Г. Ключека та Я. Гарасима / Тарас Салига. – Ужгород : Гражда, 2013. – С. 12-30.
2. Горблянський Ю. Фольклорний код літературознавчих студій Івана Денисюка / Юрій Горблянський // Міфологія і фольклор. – Львів, 2014. – № 3-4. – С. 18-24.
3. Клен Ю. Ще раз про сіре, жовте і про “вістникову квадригу” / Юрій Клен // Поети Празької школи: Срібні сурми. Антологія / упорядкування, передмова та літературні силуети Миколи Ільницького. – К. : Смолоскип, 2009. – С. 573-580.
4. Крохмальний Р. Державотворчий міф у текстах Тараса Шевченка: когерентність реального та віртуального / Роман Крохмальний // Міфологія і фольклор. – Львів, 2014. – № 3-4. – С. 39-46.
5. Липа Ю. Бій за українську літературу / Юрій Липа // Твори: [В 10 т.]. – Т. 4. – Львів : Каменяр, 2012. – 278 с.
6. Мазепа Іван, гетьман. Писання / редакція і вступна стаття Є.Ю. Пеленського / Іван Мазепа. – Краків-Львів : Укр. видавництво, 1943 – 50 с.
7. Маланюк Є. Вітчизні / Євген Маланюк // Тернистий шлях. – 1921. – Ч. 1. – С. 21.
8. Маланюк Є. Дарунок Києва / Євген Маланюк // Веселка. – 1923. – Ч. 4-5-6. – С. 48-52.
9. Маланюк Є. Ідеї й дії / Євген Маланюк // Веселка. – 1923. – Ч. 9-10. – С. 36-41.
10. Маланюк Є. Поезії / упорядкування та передмова Т. Салиги, примітки М. Старовойта / Євген Маланюк. – Львів : УПІ ім. І.Федорова; “Фенікс Лтд”, 1992. – 686 с.
11. Маланюк Є. Поезії в одному томі / Євген Маланюк. – Нью-Йорк, 1954. – 316 с.
12. Маланюк Є. Трагічний гетьман / Євген Маланюк // Наша зоря. – 1923. – Ч. 31-33. – С. 8-13.
13. Маланюк Є. Три літа / Євген Маланюк // Книга спостережень. – Торонто: Гомін України, 1962. – Т. 1. – С. 43-54.
14. Салига Т. “...І той вогонь, що не згаса...” Маланюк-кознавчі студії: Монографія / передм. Г. Ключека та Я. Гарасима / Тарас Салига. – Ужгород : Гражда, 2013. – 448 с.
15. Слово о поході Ігоревім, сина Святославоваго, внука Олеговаго / Передне слово, переклад та примітки Павла Салевича. – Львів, 1999. – 78 с.
16. Тичина П. Вітер з України: Поезії / упоряд. Д. А. Головка / Павло Тичина. – К.: Укр. письменник, 1993. – 270 с.
17. Шерех Ю. Стилі сучасної української літератури на еміграції (доповідь) / Юрій Шевельов // МУР (Мистецький український рух). – Збірники літературно-мистецької проблематики. Зб. I. – Мюнхен-Карльсфельд, 1946. – С. 54-80.

“To Create Attractive Beautiful Legends of Ukraine”: Objectives of the State Mythology as Viewed by Yevgen Malaniuk

Mykola KRUPACH

The article considers the appeal Y. Malaniuk to local artists, expressed in 1923 concerning the creation of a new «Legends» (myth) Ukraine, which is synthesized and promoted to the best achievements of Ukrainian statehood period of Kyiv Rus and Cossack times. Also analyzed the means of artistic realization of this myth in one of his early poems and little-known writer. The attention to the hieratic style of the artist who makes use of his poetry series of images, reminiscences, allusions, quotations borrowed from the Bible, mythology and other sources of national or world history, literature, folklore, and also provides a conscious attempt to «wear out» their own work by involvement of the archaic vocabulary, which critics perceive time for Russisms, polonizmy more. According to the researcher, fancy and creative ideas of the writer corresponded to his real actions. Even though Malaniuk as a soldier lost the battles of 1917–1921, and his poetic dream of the state sovereignty of Ukraine never came true at the time, he transformed his military ideas of Ukrainian independence into creative actions thus producing in his texts state mythology which is still topical even today.

Key words: E. Malaniuk, Ukraine legend, myth, national idea, pathos hieratic, archaic vocabulary.

Стаття надійшла до редколегії 19.11.2015
Прийнята до друку 26.12.2015